

Langesømessen 2001

Langesømessen

Af Skovbrugsstuderende Michael Holm, Studentermedhjælp i Dansk Juletræsdyrkerforening

2001 er et jubilæumsår - for tiende år i træk blev Langesø messen afholdt - som sædvanligt den 3. torsdag i august - og endnu en gang med stor succes. Vejret var meget varmt og solrigt, dog kom der sidst på eftermiddagen en kraftig byge.

Selv om mange af deltagerne beklagede sig over den trykkende hede, gik det ikke ud over tilstrømningen til messen. Der var mange besøgende lige fra morgenstunden, og humøret var højt.

Langesø messen har med tiden opnået international bevågenhed. Der var igen i år mange forskellige sprog blandt de besøgende - tysk, engelsk, fransk, norsk, svensk og polsk. De udenlandske firmaer og producenter har opdaget, at mange af deres kunder besøger Langesø messen. Derfor tager de turen til Danmark, og udstiller deres produkter. Langesø Gods er blevet stedet, hvor man mødes hvert år for at se den nye teknik inden for juletræs- og pyntegrøntproduktion.

Messen blev i år besøgt af ca. 2.500 mennesker, eller omkring 300 færre end sidste år. Skovrider Finn Jacobsen mener, at faldet dels skyldes det gode høstvejr, som har holdt nogle landmænd hjemme, dels den samtidige Have og Landskab messe på Hindsgavl Gods ved Middelfart. Denne messe har sandsynligvis tiltrukket en del besøgende fra kommunernes tekniske forvaltninger. Omkring 10 udstillere valgte den alternative messe, men alligevel blev antallet af udstille-

re øget med ca. 10 % til omkring 130. Det er nu blevet aftalt mellem de to messearrangører, at der ikke fremover skal være sammenfald i tidspunktet. Den tredje torsdag i august er der Langesø messe!

Dansk Juletræsdyrkerforening

Dansk Juletræsdyrkerforening og Informationscentrum Nordmannantane, som leder den praktiske del af Original Nordmann kampagnen, deltog med en stand, centralt placeret lige ved indgangen til markedspladsen. Standen bestod af to telte samt en studeplads indrettet med salgsmateriale fra kampagnen. Informationscentrum Nordmannantane har siden begyndelsen i 1996-1997 produceret og formidlet reklame- og informationsmateriale til forhandlere og grossister. De tyske forhandlere kan kun bruge materialet, hvis de aftager danske nordmannsgran juletræer. Hvert år bliver programmet udvidet, og i år er det i form af en Original Nordmann fleecjakke og et slidstærkt regnsæt.

I selve standen hos Dansk Juletræsdyrkerforening var der lagt vægt på hvervning af nye medlemmer samt salg af udgivne publikationer. Samtidig deltog foreningens medarbejder med indlæg på den faglige bustur i marken. Standen var godt besøgt, og interessen for kampagnen og foreningens arbejde var stor.

Pladsen foran standen til Dansk Juletræsdyrkerforening blev allerede fra morgenstunden fyldt op med træer til konkurrencen om Danmarks smukkeste juletræ. I alt 28 træer konkurrerede om den fornemme titel.

Under stor bevågenhed fra pressen blev årets smukkeste træ kåret. Den stolte producent var Peter Fischer (tv.), som foruden æren af at levere et juletræ til dronningens julefest på Christiansborg også modtog den gyldne stjerne fra Georg Jensen. Vinderen afprøvede sammen med Skovrider Finn Jacobsen om stjernen nu også passede.

Til den efterhånden kendte juletræsklippe-fældemaskine fra Jørgen Jensen er der nu blevet udviklet en enhed til vækstregulering. To klinger fræser barken af på ca. 50 % af træets omkreds. Det er en metode, som endnu ikke er færdigudviklet.

Pladsen foran standen blev hurtigt fyldt op med flotte juletræer – til konkurrencen om Danmarks smukkeste juletræ. Hele 28 træer blev tilmeldt konkurrencen, hvor vinderen har den ære at levere juletræet til Christiansborg i forbindelse med dronningens julefest for de mennesker, der arbejder i hendes tjeneste.

Træerne blev bedømt af 4 personer fra branchen og 6 personer uden tilknytning

eller specialviden om branchen. Vinderen blev Peter Fischer, som blev belønnet med den gyldne stjerne fra Georg Jensen. Nummer to blev et træ fra Lars Geil, efterfulgt af træet fra Evergreen Farm. Alle tre producenter har tidligere år opnået høje placeringer i konkurrencen. Det vidner om erfaring og stor viden indenfor produktionen. Samtidig er det også interessant at se, at selv om sammensætningen af dommerpanelet har været ændret fra år og til år – og i nogle år med stor kritik af sammensætningen – er valget faldet på den samme slags træer år efter år.

Der var i år stor tilfredshed med sammensætningen af dommerpanelet. Kombinationen af lægfolk og specialister er tilsyneladende den mest fair måde, når det smukkeste træ skal findes, og indenfor dommerpanelet var der generelt enighed om kåringen.

Konkurrencen om Danmarks flotteste juletræ har interesse, ikke kun i branchen, men også blandt den landsdækkende presse. Således var Danmarks Radio på pladsen, både med et direkte interview til radioavisen, samt et indslag til TV-avisen, hvor det vindende træ var i fokus. En fin reklame for Lange-sø messen.

Bustur i "marken"

Formidling af ny viden om produktionen af juletræer er blevet en væsentlig del af messen. Det sker på den faglige bustur i marken, hvor resultater fra nye undersøgelser bliver vist på en måde, så der ikke kun er noget for ørerne, men også øjne og fingre.

Prisfastsættelse

En ting er dyrkningen, men ligeså vigtig er afsætningen; for hvad skal træets pris være? I parcellen med mærkede juletræer fortalte Kaj Østergaard om klassificering samt den politik, som producenten bør tilrettelægge sit salg efter. Ligesom de to forrige år drejede debatten sig om, hvor man sætter grænsen mellem de enkelte kvalitetsklasser. Forsøgsordningen med den nye Original Nordmann sortering blev også fremvist. En central tanke i den nye sorteringsmåde er, at den omklassificering af træerne, der tit er blevet set på vejen fra producent til stadelplads, lige så godt kan ske i kulturen hos producenten som senere i salgsleddet.

Topskudsregulering

Jan Jürgensen orienterede om resultaterne fra en sammenligning af syv forskellige

metoder til regulering af topskud: ubehandlet, nåleafpilning, Top-Stop tang (med to forskellige behandlinger), Cerone og Steen Sørensens metode (med to forskellige behandlinger). Opgørelsen bygger på måling af 50 tilfældigt udvalgte træer indenfor hver behandling. De 50 træer er blevet mærket, før behandlingerne begyndte. Afprøvningen er sket på et skrånende areal, og resultaterne i opgørelsen er blevet delvist sløret af dette, fordi træerne har forskellig væksthastighed afhængigt af, om de står på toppen af bakken eller ved foden af denne. En særskilt opgørelse af træerne i de to områder vil sandsynligvis kunne ændre på top-7 listen. Derfor er ikke muligt at pege på én metode som den entydigt bedste. Top-7 listen afhænger samtidig af, om man for eksempel lægger vægt på den gennemsnitlige topskudslængde eller fordelingen af topskudslængder.

Hvis den optimale topskudslængde er på 30 – 45 cm, er de bedste resultater i år opnået ved brug af Cerone og Steen Sørensens metode med dobbeltbehandling. Her er andelen af træer med topskud mellem 30 og 45 cm henholdsvis 71 % og 69 %. Behandling med Top-Stop tangen placerer omkring 67 % af træerne i denne gruppe. En vis procentdel af de behandlede træer havde også topskudslængder under 30 cm. Det kan være uheldigt, hvis bevoksningen skal tyndes kraftigt, men generelt betyder det blot, at træet kan stå til næste sæson, og måske endda vokse sig ind i en større højdeklasse. Samtidig er man som producent ikke tvunget til at skulle sælge træerne netop i dette år.

Ser man på den gennemsnitlige topskudslængde, viser nåleafpilning samt en behandling med Steen Sørensens metode sig som de mest effektive. Væsentligt er det dog at lægge mærke til, at hvis man ikke højderegulere sine træer, stiger den gennemsnitlige topskudslængde med 10 cm fra 31 cm til 41 cm; eller udtrykt på en anden måde: 40 % af træerne fik i år topskud, der var længere end 45 cm, hvis de ikke blev behandlet.

Generelt ligger resultaterne for de forskellige metoder relativt tæt på hinanden, men en vigtig pointe er, at man skal være fortrolig med selve den praktiske udførelse, ellers kan det ende med røde nåle og visnede topskud, hvilket der blev vist eksempler på. Risikoen for skader skal dog holdes op mod resultatet fra den ubehandlede del af forsøget. Generelt må man anbefale at øve sig på måske 100 træer det første år, man bruger en ny metode, og for mange producenter vil det være en fordel at kunne håndtere forskellige metoder – særligt hvis man ikke kan nå at behandle alle sine træer indenfor 10-14 dage.

Erfaringer har vist, at hvis man skader træerne kraftigt ved stabklipping i foråret, er væksten reduceret i den næste vækstsæson. FSL har lavet undersøgelser med kontrolleret sårning ved stammebasis som en metode til formregulering i nordmannsgran. Frans Theilby fra FSL forklarede på et punkt, at resultaterne peger i retning af, at metoden kan bruges til formregulering ikke kun af højden, men også bredden. Samtidig viser de indledende undersøgelser, at metoden har en flerårig effekt. Indgrebet synes i øjeblikket at skulle udføres som en ringning med en højde på 2-3 cm i 50 - 60 % af stammens omkreds. Metoden kan være problematisk, da en for kraftig ringning giver gule træer. FSL arbejder videre med metode- og redskabsudvikling til ringning ved stammebasis.

Gule pletter

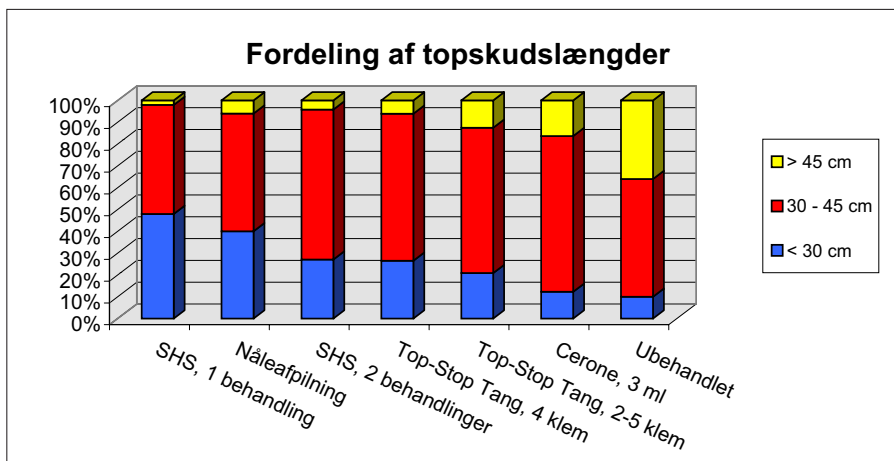
På et andet punkt på busturen havde FSL analyseret gule pletter i en markkultur med nordmannsgran. Observationerne peger på, at landskabets form påvirker juletræskvaliteten. I det aktuelle tilfælde på et bakket område, sker der en flytning af næringsstoffer fra toppen af bakken mod bunden. Producenten kan forebygge dette ved at udbringe en mindre mængde gødning i lavningerne, mens en større del placeres på toppen. På den måde er det muligt at afhjælpe de gule pletter på bakketoppen af kulturen.

Vækstregulering

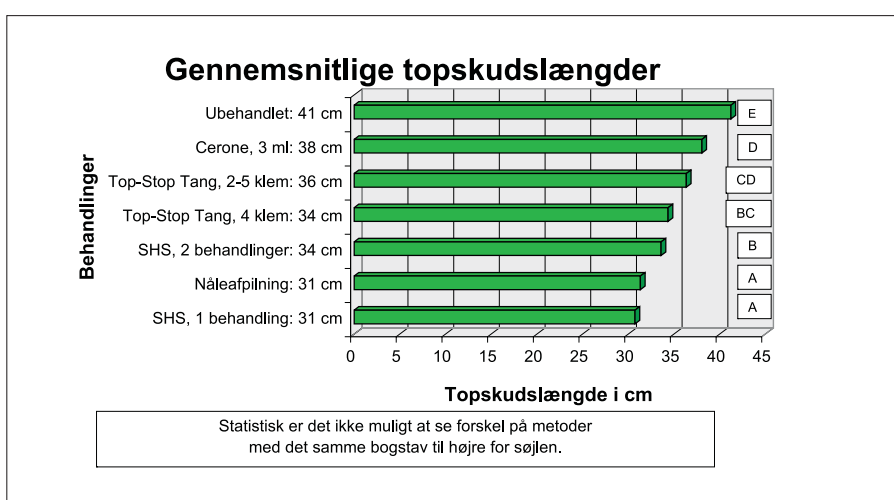
Som tidligere beskrevet bliver der arbejdet på en vækstreguleringsmetode, hvor træerne efter stabklippingen får en kontrolleret beskadigelse på stabben. Metoden synes at have en regulerende effekt på både topskuddet og sideskuddene. Samtidig har metoden virkning i to år. Det er vigtigt at understrege, at det stadig er en metode, som er under udvikling. Et par producenter har imidlertid allerede begyndt udviklingen af maskiner.

Jørgen Jensen havde i år forbedret sin juletræsfælder, som klipper træerne over med en hydraulisk saks. I forhold til sidste år er maskinen blevet 20 % hurtigere til overklip og fældning. Det nyeste ekstraudstyr til juletræsfælder er netop et agregat, der forventes at kunne regulere træernes vækst. Denne enhed i form af to fræsehjul, der tager fat om roden og afbarker stammen, kan monteres på maskinen i stedet for saksen. Jørgen Jensen fremviste en prototype på messen med det nye tilbehør, men metoden og redskabet er endnu ikke færdigt udviklet; blandt andet synes det i nogle tilfælde for aggressivt, så ikke kun træets bark, men også veddet blev skadet.

Jutek viste et andet bud på, hvordan den kontrollerede beskadigelse kan laves meka-

Hvis målet med ens topskudsregulering er at få så mange træer som muligt med et topskud på 30-45 cm har Cerone og to behandlinger med Steen Sørensen's metode (SHS) givet de bedste resultater. Her er andelen af træer med den ønskede topskudslængde henholdsvis 71 % og 69 %. Uden behandling var andelen 54 %.

Vælger man sin metode til topskudsregulering ud fra den gennemsnitlige topskudslængde, viste afprøvningen, at en behandling med Steen Sørensen's metode (SHS) eller nåleafpilning var de mest effektive metoder. Ved begge metoder var der en gennemsnitlig reduktion på 10 cm i forhold til ubehandlet.

nisk. På et ombygget hoved til stabklipping er der i stedet for knive blevet monteret en kraftig kæde, der er lidt længere end hovedets radius. Når hovedet roterer, stikker kæden lidt udenfor, og slår på den måde barken af træet. I forbindelse med udviklingen har et centralt problem været at finde en kædetype, som har haft styrken til de kraftige påvirkninger.

Minitraktorer

Jutek fremviste i år to nye modeller. En Mini-Trac Boogie og en All Trac. Mini-Trac Boogie har samme egenskaber som den almindelige 3-hjulede Mini-Trac portaltraktor, men med den forskel, at Mini-Trac boogie har fire hjul, og den trækker på dem alle. Boogien følger jorden under normal kørsel, men ved skarpe vendinger kan man løfte det ene boogie-hjul. Minitraktoren er med trinløs hydrostatisk fremdrift, træk på alle hjul og servostyring. Den fås i motorstørrel-

ser på 20, 35 eller 50 hk. Portaltraktoren skræver over to rækker, men i forbindelse med transport kan det yderste sæt ben slås ind, så det er muligt at have maskinen på en trailer.

All Trac er en meget terrængående traktor, som kører på bæltter. Den bygges med en bredde fra 65 cm, og kan fremstilles efter individuelle ønsker. Motorstørrelsen er fra 5,5 hk benzin til 20 hk vandkølet diesel, og fås med almindelig gearkasse eller hydrostatisk fremdrift, med eller uden førerhus, en eller to lifte og hydraulikudtag. Til meget kuperet terræn kan man vælge en model, hvor man enten går eller står bag på traktoren. Fælles for traktorerne er det brede udstyringsprogram.

Silvatec viste en moderniseret udgave af deres minitraktor 4x4 focs. Den laves nu med en større hydraulisk pumpekapacitet, som gør det muligt at anvende traktoren

direkte sammen med en hydraulisk netmaskine, så man undgår de fysiske anstrengelser, der er forbundet med brugen af en almindelig traktor. Den kan også leveres med en el-hydraulisk ventil, som kan aktiveres ved brug af en kontakt eller en fjernbetjent on/off kontakt, der kan holdes i hånden. Det letter arbejdet ved blandt andet bundklipping. Ergonomien på traktoren er også blevet forbedret ved, at der nu som standard er monteret affjedret førersæde, samt at der er blevet mere plads til fødderne. Maskinens bredde er 59 cm, og den kan anvendes i kulturer med rækkeafstand ned til 1 meter. Af nyt tilbehør i forhold til sidste år kan nævnes et fældeaggregat samt alternative klippehoveder til bundklipperen.

Net- og pakkemaskine

Sidste år viste *CompactTree* en prototype på en kombineret net- og pakkemaskine, hvor

netning og pakning på paller sker i én operation. NetOp maskinen er på baggrund af erfaringer fra sidste sæson blevet tilrettet en smule. Fra at have været mekanisk drevet, er der nu ved at blive udviklet en model, hvor træerne bliver trukket gennem netnings-enheden ved hjælp af oliepumper.

NetOp maskinen er monteret på en firehjulstrukken traktor, som kører på sporet, hvor de fældede træer ligger med roden mod traktoren. Træerne føres med roden ind i netmaskinen, og via et transportbånd langs siden af traktoren bliver træet kørt bagud og ender i pakkemaskinen, som er monteret i traktorens trepunktsophæng. En effektiv net- og pakkemaskine, som er meget terrængående på grund af monteringen på traktoren.

Pakkemaskinen Compact 1500 er stadig meget populær, og den mest udbredte i

Danmark. Den kan let monteres sammen med den nye netmaskine. Firmaet betegner pakkemaskinen som Europas mest solgte pallekoncept, med 6 millioner træer på paller i år 2000, pakket af 175 maskiner.

ENNSER Forstmachinen fra Tyskland var også repræsenteret med en net- og pakkemaskine. Denne maskine er placeret på en trailer, som bliver trukket af en traktor eller bil. Juletræet føres med roden ind i netmaskinen, træet nettes og via et transportbånd bliver træet ført over i en automatisk hejseanordning, som trækker træet lodret op af pakkemaskinen for så at dumpe ned i kassen. Når pakkemaskinen er fyldt op, snøres træerne med 4 polyesterbånd og ender som en kasse, der nemt kan læsses med en frontlæsser. Ballestørelsen er på max 3x1,20x1,20 meter. Firmaet betegner

Det belgiske firma Sanac gav et bud på, hvordan man i en arbejdsgang kan forsyne afskårne træer med både en potte og et net.

Den velkendte Lyn-Combi-Grab fra Plovfabrikken Bovlund er nu blevet forbedret, så styrken og levetiden er større. Det er et redskab, der har mange anvendelsesmuligheder indenfor skovbrug og juletræsproduktion.

ballen som meget stabil, da træerne er snøret meget stramt, dog uden at træerne tager skade. Betjeningen kræver 2 mand.

Boulund A/S fremviste deres Lyn-Combi-Grab, som er meget enkel og velegnet til mange formål. I modsætning til den oprindelige model, hvor "overkæben" var svejset sammen, er den nu udført i et stykke valset stål. Det giver en større styrke og længere levetid. Grabben kan bruges til udkørsel af juletræer og pyntegrønt samt brænde, oprydning af kulturplads og sammenkørsel af hegnsmateriale med mere. Grabben er udstyret med en hydraulisk cylinder, der trykker ca. 1 ton ved sammentrykning.

Juletræer i pottes

Knoldsborg Plantage markedsfører pottede juletræer, som er gravet op med rod og

anbragt i en 10 liters potte med spagnum. Udenom potten er bundet et stykke sække-lærred, der giver produktet et rustikt og juleagtigt udseende. Der er mulighed for at vande og udplante træet. Vægten varierer fra 10 til 15 kg. Dette produktet kan gennem forædlingen gøre tyndingstræer mere værdifulde, og flere steder er råmaterialet træer, som bliver fjernet i forbindelse med, at der bliver lagt spor ind i bevoksningen. Generelt må man dog anbefale ikke at plante, hvor man planlægger sine spor.

Sanac, fra Belgien, viste en maskine, DECU-Pack, til potning og netning af store juletræer. Maskinen kan betjenes af én person, og kan bruges til alle slags planter og træer. Træet med rod placeres i tragten med pot-

ten neden under. Denne fyldes med jord, og tragten hejses op over træet og netter automatisk. En nem og simpel måde hvis man skal potte og nette store træer. DECU-Pack er elektrisk, vejer 300 kg og højden er 3,7m.

Gl. Kirstineberg Planteskole arbejder også med pottede juletræer. I deres koncept er vægten lagt på emballagen, som skal sælge træet på en anderledes måde. Emballagen er udformet som en smuk dekoreret cylinder, der indeholder det pottede juletræ. Samtidig er træerne blevet dyrket i en dobbeltpotte, og det giver meget få døde træer, hvis træerne bliver plantet ud efter jul – forudsat, at de indtil da, har været passet hensigtsmæssigt.

Knoldsborg Plantage markedsfører pottede juletræer, som er gravet op med rod. Potten bliver svøbt i et stykke sække-lærred for at give produktet et rustikt udseende.

På *NetOp* maskinen fra *CompactTree* bliver træerne i en arbejds-gang nettet og pakket på paller.

Ikke kun indholdet, men også indpakningen tæller ifølge *Gl. Kirstineberg Planteskole*, når produktet skal sælges. Denne type pottede juletræer adskiller sig fra mange andre ved at være dyrket i pottes gennem hele produktionen. Det skulle give en god grosikkerhed – også efter jul.

